

[Svend Auken]

dagen har været, nu er så fantastisk stolte af, at det er dem selv, der afskaffer den igen. Når man har begået en dumhed og man har indrømmet, at det var en dumhed, så plejer man at være en anelse beskedene og gå hen i et hjørne og vende ansigtet ind mod væggen. Men her har man altså en socialminister, der slår sig – ja undskyld, jeg skal ikke komme for tæt på – for brystet vedrørende en lovgivning, som aldrig nogen sinde burde have været gennemført, og som man nu i al anstændighed får afskaffet.

Jeg må i øvrigt konstatere, at vi har fremsat forslag om ophævelse af karensdagsloven ganske mange gange, hvor de selv samme partier, som i dag er så stolte af, at de omsider er kommet til fornuft, argumenterede kraftigt for bevarelse af karensdagen.

Vi tager altså forslaget tilbage.

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg synes, at vi alle skal gemme noget af krudtet til næste onsdag og tage den debat om karensdagen, vi så skal have. Jeg synes bare, at af hensyn til historieskrivningen må jeg på regeringspartierne vegne tage afstand fra udtrykket, at vi er mavesure. Vi synes, Socialdemokratiet er totalt til grin. Og i øvrigt tager vi det med temmelig stor munterhed.

Formanden:

Forslagsstillerne har nu meddelt, at de ønsker at tage forslaget til folketingsbeslutning tilbage. Ønsker nogen at optage dette forslag? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er forslaget til folketingsbeslutning bortfaldet.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 3:

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af de nedsatte satser på 70 pct. og 55 pct. i forbindelse med uddannelsesstilbud i henhold til arbejdstilbudsloven.

Af Svend Auken (S) m.fl.
(Fremsat (omtrykt) 7/10 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Her har vi yderligere en blomst fra den socialdemokratiske overbudsbuket. Jeg synes i og for sig, at hvis vi kunne få Socialdemokratiet til at starte debatten med at tage sit forslag tilbage, så ville det være nemmere, end hvis man venter med at gøre det til slutningen af debatten. Hr. Svend Auken har ikke tid til at høre efter. Så må vi jo svare på forslaget alligevel.

Folketinget skal opfordre regeringen til inden 1. november 1986 at ophæve bestemmelsen, hvorefter langtidsløse får forlænget dagpengereetten med en gradvis nedsættelse af dagpengebeløbet til 70 pct. og senere 55 pct. Det synes jeg faktisk er en dårlig idé, og det er der flere grunde til.

For det første er det sådan, at de medlemmer, som i dag er på forlænget dagpengereet, dvs. enten på 70 pct. eller på 55 pct. af højeste dagpenge, ikke har opnået 1.040 timers arbejde i en arbejdsperiode uanset forlængelsesreglerne. Vi taler altså om personer, der tidligere ville være henvist til bistandshjælp. På nuværende tidspunkt er der tale om ca. 170 personer.

I dag får disse personer dagpenge, og de er stadig væk i arbejdsløshedskassesystemet. Hvis man fulgte det socialdemokratiske forslag, ville det medføre, at de pågældende ikke længere var berettigede til dagpenge. Man skulle altså sende dem fra dagpengesystemet over på bistandshjælp. Jeg tror egentlig ikke, at det er forslagsstillernes formål, men det er altså ikke desto mindre konsekvensen, hvis man gennemfører det socialdemokratiske forslag, at de ca. 170 personer af Socialdemokratiet vil blive henvist til bistandshjælp.

Dernæst vil jeg godt sige, at de ændringer, der blev gennemført i arbejdstilbudsloven i juni 1985, skulle give ledige, som ikke opnår beskæftigelse efter ét arbejdstilbud, nye muligheder, enten muligheden for at uddanne sig i op til to år med uddannelsesyndelse eller muligheden for at starte en selvstændig virksomhed med en iværksætterydelse i op til 3½ år.

Formålet var at give de ledige en bedre mulighed for at komme i arbejde igen. Tidligere kunne gentagne arbejdstilbud veksle med lange mellemliggende ledighedsperioder, et system, der fastholdt de ledige i en passiv situation.

[Arbejdsministeren]

I virkeligheden er det en banebrydende social forbedring, der er sket med lovgivningen om uddannelsesstillbud, for vi har bevæget os fra et system, som vi havde arvet fra Socialdemokratiet, og hvor man bestemte ikke måtte lave noget fornuftigt, når man havde dagpenge; man måtte bestemt ikke uddanne sig. Her er et af de elementer, hvor vi siger til de arbejdsløse: I må gerne lave noget fornuftigt. I må uddanne jer på dagpenge. I må starte ny virksomhed på dagpenge. Det er et banebrydende socialt fremskridt, og det er altså det, Socialdemokraterne vil have fjernet.

Hvis vi ser på de ændringer, der blev gennemført i loven sidste forsommer, ser vi, at de primært drejede sig om personer, som har afsluttet arbejdstilbuddet efter 1. juli 1985, og som derefter bliver ledige. Der er ingen af disse personer – det vil jeg gerne understrege igen og igen, for der har været påstået det modsatte i den offentlige debat i sommerens løb fra utallige sider – der i dag er på forlænget dagpengereget. Ingen af disse personer kan komme på forlænget dagpengereget før i begyndelsen af 1988, når de første modtagere af de nye ydelser har gennemgået et fuldt forløb med f.eks. uddannelsesyndelse.

Der er altså god tid til at vurdere loven, og det er jo aftalt af det flertal, der stod bag loven, nemlig regeringspartierne og Det Radikale Venstre, at der skulle igangsættes en sådan vurdering, og det har vi selvsagt gjort. Der er sat et stort undersøgelsesarbejde i gang. Resultaterne af de undersøgelser må forventes at foreligge omkring februar 1987, og så er det klart, at vi må vurdere, om der skulle være nogen flis i dette banebrydende sociale fremskridt, som kan forbedres yderligere. Det lå der i, at vi indsatte en revisionsklausul. Det er klart, at når man laver noget, der er så nyt i arbejdsmarkedspolitikken, så er det ikke sikkert, at man laver det helt perfekte første gang. Det er muligt, at det skal laves bedre, men det vil vi overveje, når vi har undersøgelsen.

Forslagsstillerne er her i deres demonstrationslyst alt for hurtigt fremme. Der er ingen som helst mening i at ophæve nogle regler, før de får virkning, det vil sige, før man kan konstatere, om ordningen fungerer, og formålet med reglerne er efter min opfattelse og regeringens opfattelse sundt nok.

Jeg vil i denne sammenhæng godt oplyse, at de seneste tal for tilgangen til uddannelses- og iværksætteruddannelsesordningen bekræfter forventningerne om en betydelig vækst i tilgangen i forbindelse med undervisningsårets start. Alene i juli og august 1986 var der en tilgang på ca. 2.100 personer, heraf små 1.900 på uddannelsesyndelse og godt 200 på iværksætteruddelse. Hermed har der ved udgangen af august 1986 været en samlet tilgang til ordningerne på 5.670 personer, fordelt med godt 4.000 på uddannelsesyndelse og ca. 1.650 på iværksætteruddelse.

Selv om jeg ikke vil hævde, at det kan bruges til den endelige dom over loven, er det alligevel epokegørende, at af de 1.650, som har startet ny virksomhed med iværksætteruddelse i henhold til denne lov, er der på nuværende tidspunkt kun 5 pct., der har måttet opgive at videreføre deres virksomhed. Hvis man sammenligner med, hvor mange almindelige virksomhedsstartere der kort tid efter, at de har startet en virksomhed, alligevel må give op, er det væsentlig mere end de 5 pct. Det viser, at iværksætteruddelsen for disse virksomhedsstartere faktisk er en ganske nyttig og konstruktiv ting, der gør, at de kan få deres virksomhed til at fungere.

Alt i alt synes jeg, at det socialdemokratiske forslag burde tages tilbage, for det er et demonstrationsforslag uden hold i virkeligheden.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Næst efter karensdagen er vel nok regeringens største sociale fremskridt loven om, at de langtidsledige skal ned på 70 og 55 pct., hvis det ikke lykkes for dem at fastholde tilknytningen til arbejdsmarkedet af egen drift.

Mit partis ordfører vil sige lidt om arbejdsministerens tale og arbejdsministerens helt fejlagtige påstande om ordningens succes. Jeg vil blot stille arbejdsministeren ét spørgsmål: hvor i dette forslag står der, at den forlængede dagpengereget for ledige afskaffes? Det er et meget kortfattet forslag; jeg skal læse det op for ministeren:

»Folketinget opfordrer regeringen til inden 1. november 1986 at fremsætte lovforslag om ændring af arbejdstilbudsloven med følgende indhold:

[Svend Auken]

Bestemmelserne, hvorefter langtidsledige får reduceret dagpengeydelsen til 70 pct. og senere 55 pct., hvis de ikke finder job efter at have modtaget uddannelsesstilbud og gennemført uddannelse, ophæves med øjeblikkelig virkning.«

Så langt er forslaget. Hvor, hr. minister, står der noget om ophævelse af den forlængede dagpengeret? Det, vi vil for de 170 mennesker, der allerede nu er på den nedsatte dagpengesats, og de mange tusinder, der med statsgaranti vi komme på den nedsatte sats, er, at de kan fortsætte med deres nuværende dagpengerettigheder eller de normale dagpengerettigheder og ikke skal tåle at blive sat ned på 70 pct. og 55 pct.

Jeg tror, at man skal være den nuværende arbejdsminister for at mene, at det er et stort socialt fremskridt for mennesker at komme ned på 57.000 kr. i årsindtægt i dagpenge.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Arbejdsministeren brystede sig af den banebrydende nytænkning, at nu får man uddannelse med dagpengeret. Hvor står der i forslaget, at det skal man ikke stadig væk kunne få? Jeg kan ikke se det, og hr. Svend Auken har lige læst det op, og dér hørte jeg heller ikke noget. Det eneste, der står, er, at uddannelse ikke skal følges af en straf.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg havde i og for sig, som jeg også sagde i mit første indlæg, ikke regnet med, at Socialdemokraterne ønskede den konsekvens, deres forslag rent teknisk ville få, men det gør de altså. Det er vores klare vurdering, at hvis det socialdemokratiske forslag blev gennemført efter sin ordlyd, så ville det få den konsekvens i henhold til den gældende arbejdsløshedslovgivning, at de 170 personer bliver sendt på bistandshjælp.

Jeg vidste da godt – og det var også det, jeg sagde – at det ikke var det, Socialdemokratiet ønskede, men det er altså ikke desto mindre det, der lovteknisk ville blive konsekvensen af denne ændring, hvis den ikke blev modificeret undervejs. Jeg er da klar over, at Socialdemokraterne ville få lyst til at modificere den undervejs, når de blev klar over konsekvenserne; det var det, jeg sagde.

Til fru Elisabeth Bruun Olesen vil jeg godt sige, at når jeg snakkede om tilgangen osv., var det, jeg talte om, ordningen generelt og ikke den detalje, som vi behandler her i det socialdemokratiske forslag.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er jo ikke, fordi arbejdsministeren ikke forstår, hvad han har med at gøre, men det er, fordi arbejdsministeren bevidst vildleder Folketinget og offentligheden i sin stillingtagen.

Han kan sige: vi ønsker at fastholde 70 pct.-satsen, og vi mener, det er nødvendigt af hensyn til motivationen hos de ledige at bringe dem ned på 55 pct. af dagpengene. Det kan han sige, det er regulært nok. Han kan kalde det en social landvinding, og det kan vi så skændes om om han har ret i eller ej. Men han kan ikke tage et forslag til folketingsbeslutning, som klart angiver, i hvilken retning man ønsker bestemmelserne ændret, og så sige, at det har andre virkninger end dem, som man tilkendegiver.

Dette er ikke et forslag til lov. Det er et forslag til folketingsbeslutning, som ganske klart angiver, at det er de lave satser, vi vil have taget ud af loven nu, og hvis det bliver vedtaget, så er det den pligt, ministeren får. Og hvis ministeren i den forbindelse ophævede den forlængede dagpengeret, så ville han naturligvis overtræde den beslutning, der her er lagt op til.

Jeg synes, man skal holde sig til de reelle argumenter og ikke prøve bevidst at manipulere og vildlede offentligheden.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg tror, den verden til forskel, der er mellem det, regeringen siger, og det, VS siger, ligger i det lille ord »detalje«.

Arbejdsministeren sagde, at 70 pct. og 55 pct. i forbindelse med uddannelsesstilbud skulle være en detalje. Vi mener, at det er altafgørende, og at det er katastrofalt, at uddannelse skal ende med en straf, hvis man ikke får arbejde, og endnu mere for den gruppe af arbejdsløse, som i dag er ufaglærte, som ikke er vant til at indgå i et uddannelsesforløb, hvis motivation måske ikke er

[Elisabeth Bruun Olesen]

så stor på grund af, at man har arbejdet i mange år uden nogen sinde at have haft mulighed for at komme på uddannelse, uden mulighed for efteruddannelse, og som har haft et dårligt skoleforløb med dårlige skoleerfaringer.

De mennesker får nu at vide: hvis I tager en uddannelse og fortsat er arbejdsløse, så er I bare endt på 70 pct. og 55 pct. Det er ikke en detalje. Det er simpelt hen katastrofalt for hele den måde at betragte uddannelse på.

Og så synes jeg, det er fantastisk, at Socialdemokratiets forslag af ministeren som en form for hovedbegrundelse kan blive afslået med, at 170 personer vil komme i klemme. Hvis ministeren virkelig synes, at Socialdemokratiets forslag er godt, så lad os da ikke skændes om de 170 personer, men sikre de 170 personer, sådan at der ikke sker dem noget. Det hedder velvilje.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Det er jo en meget interessant diskussion, vi har fået udviklet her! Det kommer der ud af at skrive korte beslutningsforslag, så kan der virkelig komme noget indhold i dem, når vi alle sammen får lov til at udlægge dem.

Jeg synes egentlig, at Socialdemokratiet skylder os at forklare, hvad det egentlig var, man mente om dagpengesystemet, for det er jo meget fint at gå op og sige: dette her vedrører slet ikke dagpengesystemet, det vedrører uddannelsesstilbudsloven og arbejdstilbudene. Hvad er det egentlig, man vil med dagpengesystemet? Ønsker Socialdemokratiet at fastholde de satser, som nu er kommet ned omkring 70 pct. og 55 pct., eller ønsker man det ikke? Hvis man ikke ønsker at fastholde dem, så har det de konsekvenser, som arbejdsministeren sagde. Men det kunne jo også være, at det, det egentlig drejer sig om, er, om Socialdemokratiet ønsker at fastholde 26 ugers reglen. Det er vi jo nogle stykker der tidligere har spurgt Socialdemokratiet om uden at få noget som helst svar.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Det er jo pudsigt, at jeg får at vide, at jeg vildleder offentligheden, når jeg her ved førstebehandlingen – og det er første chance – kommer og fortæller Socialdemokratiet og offentligheden, hvad der ville være konse-

kvensen af beslutningsforslaget i den foreliggende form, således at Socialdemokratiet, hvis de havde andre hensigter end dem, de har udtrykt her, kunne få det rettet op, såfremt man i øvrigt viderebehandlede sagen. Vi oplyser Socialdemokratiet og offentligheden om de lovtekniske konsekvenser af det, Socialdemokratiet har foreslået, sådan at Socialdemokratiet har chancen for at ændre det.

Til fru Elisabeth Bruun Olesen vil jeg godt sige, at det, der er det sunde i vores oprindelige lovtæst og lovgivning, er, at mennesker nu får en mulighed for at komme i gang. Jeg brugte ikke de 170 personer som en hovedbegrundelse for at være imod. Som en hovedbegrundelse for at være imod brugte jeg for det første, at det oprindelige sigte er sundt, og derfor står regeringen og regeringspartierne bag det oprindelige sigte. På baggrund af det hovedsigte, som er sundt, sagde vi så for det andet, at vi har igangsat en stor undersøgelse, og hvis den viser, at der er nogle detaljer, der skal rettes, så er vi indstillet på at se på dem.

Men hovedsigtet er sundt. Det er årsagen til, at vi tilbageviser det socialdemokratiske forslag.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg vil gerne sige til hr. Estrup og til arbejdsministeren, at det er meget, meget længe siden, om nogen sinde, jeg har været ude for en form for manipulation som det, vi er ude for med dette forslag. Der står simpelt hen ikke noget i dette forslag om, at uddannelsen siden skal afskaffes. Det kan vi tage en drøftelse om, og i min ordførertale vil jeg komme ind på, hvorfor Socialdemokratiet ikke har noget med om det. Men at stå her og sige, at det drejer sig om noget andet end det, det drejer sig om!

Vi skal jo ikke glemme, at det, der siges her, kommer til at stå i de grønne hæfter, og så kan oppositionen altså stå her og råbe og skrike, for når arbejdsministeren og den radikale hr. Estrup, som må formodes at kunne læse indenad, siger sådan, så er det nok rigtigt! Sådan vil det blive bedømt.

Det er ikke rigtigt. Enhver, der kan læse indenad, kan se, at her er tale om at afskaffe to satser i dagpengeloven for langtidsledige

[Lilli Gyldenkilde]

og ikke spor andet. Det er for groft, det, vi er vidne til i øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg tror, fru Lilli Gyldenkilde skal gå hjem og læse de grønne hæfter, når de kommer. Der var ingen, der overhovedet udtalte sig om uddannelsessiden. Vi snakkede om, hvad Socialdemokratiet havde af planer med dagpengesystemet; det er det, sagen drejer sig om. Ønsker man at opretholde de satser på 70 pct. og 55 pct., som er kommet ind? Ønsker man det ikke? Ønsker man at bevare 26 ugers reglen? Det var de spørgsmål, det drejede sig om.

Kaj Poulsen (S):

Når man hører arbejdsministeren og hr. Estrup, kommer man til at tænke på den unge præst, der henvendte sig hos provsten og sagde til ham om sin første prædiken: »I dette afsnit er argumentationen lidt svag. Skal jeg hæve stemmen?« Mage til grov manipulation, ikke blot det, der har været til debat her, men hele ministerens tale!

Jeg må ærligt tilstå, at havde jeg været virksomhedsejer, ville jeg have gjort, hvad det skulle være for at beholde ministeren som marketingdirektør ude i det private erhvervsliv. Men nu er det altså ikke albyler, det drejer sig om, nu er det menneskeskæbner, og den slags show og gøgl synes jeg godt ministeren kunne undlade, når vi taler om disse ting her.

Lad mig så tage fat på, hvad det var, ministeren sagde. For det første sagde han, at det var et banebrydende socialt gennembrud; dengang loven blev vedtaget, var det 1980ernes uddannelsesreform. Det er utroligt, som stemmen skal hæves.

Ministeren sagde også, at vi her i juli-august havde fået godt og vel 2.000 ind på uddannelser, men det havde sandelig ikke noget med det normale indtag at gøre, osv. osv. Jeg ved ikke, om det er den måde, man driver marketingpolitik på, men ministerens direktorat har udsendt tal, der viser, at det er 2.098. Den 16. oktober 1986 får man fra det samme direktorat en opgørelse over, hvad det er for uddannelser. Af de godt og vel 2.000 uddannelser er faktisk 1.600 længerevarende uddannelser, som går i gang i juli-au-

gust måned. Det er oplysninger, som ministeren kunne få i Arbejdsministeriet, men ministeren valgte at vildlede Folketinget og offentligheden. Jeg synes, det er beskæmmende.

Men den eklatante fiasko, som dette banebrydende sociale gennembrud, denne 1980ernes uddannelsesreform, er, vil betyde, at vi i 1987 vil se specielt kvinder rasle ned på 70 pct.-satsen. Og hvis vi ser på tallene for de områder, hvor folk er kommet ned på de lave satser, og kigger på, hvem det er, der er ramt, så drejer det sig i hovedsagen om de forbund, der organiserer kvinder. Det er i sandhed et banebrydende socialt gennembrud for kvinderne på det danske arbejdsmarked! Kvinderne vil rasle ned.

Det vil de gøre på trods af, at ministeren ikke har stået alene med at sælge denne ordning. Forleden dag hørte jeg i Nordjyllands Radio, at Det Konservative Folkepartis ordfører, fru Jette Thomsen, fortalte om den fantastiske succes, det havde været med, at nu var der 2.000, der var gået på uddannelse eller var startet som iværksættere. Og så sagde hun: på trods af, at fagbevægelsen har bekæmpet ordningen. Fagbevægelsen har ofret millioner af kroner for at få sine medlemmer ind i disse systemer. Hvad er problemet, og hvad har problemet været? De uddannelser, man har lovet, har ikke været til stede. Man har fra fagbevægelsens side fået fat i medlemmerne, men uddannelserne har ikke været til stede.

Regeringen har i år udmeldt, at der nu skal spares 18 pct., på kurserne på specialarbejderskolerne og 17 pct. på deres drift. I sandhed noget, der er med til at støtte et banebrydende socialt gennembrud i Danmark.

Vi har fremsat dette forslag, og vi ville såmænd også have taget det tilbage, hvis vi havde kunnet sammenligne det med det andet forslag, men arbejdsministeren har jo været betydelig mere gumpetung, end socialministeren har været. Socialministeren nåede da i hvert fald at få fremsat et forslag, og hvis ministeren havde været lige så hurtig, havde vi såmænd ikke haft noget at indvende imod at trække vores forslag.

Vi har fremsat dette forslag, fordi Det Radikale Venstre i tide og utide har fortalt befolkningen i forbindelse med dette banebrydende sociale gennembrud, 1980ernes uddannelsesreform, at hvis der kom nogen på 70

[Kaj Poulsen]

pct.-satsen og 55 pct.-satsen, så skulle loven ændres. Man har fået undersøgelse efter undersøgelse, der beviser, at folk er kommet ned på 70 pct., og at folk vil rasle ned, når vi kommer ind i 1987, og det er vores håb, at det kun er regeringen, der løber fra sine udtalelser, og at Det Radikale Venstre ikke også gør det, og derfor har vi håb om – nu må vi vente og høre, hvad den radikale ordfører siger – at vi kan få dette forslag gennemført.

Jette Thomsen (KF):

Der har allerede været en debat om dette forslag, og ingen er vel i tvivl om, at jeg er enig med ministeren, som jo har givet vældig godt udtryk for vore synspunkter.

Jeg vil da også bare sige, at når man har fremsat dette forslag, så tager jeg det såmænd bare som et udtryk for, at man ønsker at få en lille ekstra diskussion og en ekstra snak om det, for vi har jo diskuteret emnet i timevis i denne sal, og vi har endda udvidet folketingssamlingen med 14 dage for at få det belyst til bunds.

Jeg skal derfor kun sige, at jeg synes, når forslaget nu kommer på dette tidspunkt, at det er at være lige vel tidligt ude. Vi skal jo alligevel til at diskutere spørgsmålet, for som regeringen og arbejdsministeren har lovet, er der jo en undersøgelse i gang, og hele den generelle ordning skal vi til at diskutere først i februar.

Det er sikkert et hurtigt udarbejdet forslag, for som det er fremsat, er det så upræcist formuleret, at der f.eks. ikke stilles krav om, at de langtidsledige for at undgå at komme på den nedsatte dagpengesats skal have gennemført en uddannelse af en bestemt varighed eller på et bestemt niveau; der står blot, at de skal have gennemført en uddannelse. Så det er nok meget hurtigt udarbejdet.

Endelig vil jeg gerne stille et helt præcist spørgsmål til hr. Kaj Poulsen, der står her og siger, at uddannelsesmulighederne ikke har været til stede. Har hr. Kaj Poulsen ikke i juni overværet et møde i Nordjylland, hvor forstanderen for Specialarbejderskolen i Ålborg sagde: jeg kan ikke synge med på den sang, at vi ikke har bevillinger nok; vi har aflyst kurser, ikke på grund af manglende bevillinger, men på grund af manglende tilslutning.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det er jo lidt svært at gøre regeringen tilpas. Vi er kommet for tidligt, og vi er kommet for sent, og der er ingen grund til at debattere, hvis ikke vi kommer lige præcis på det rigtige tidspunkt.

Og så vil vi gerne have en lille ekstra diskussion, sagde fru Jette Thomsen. Jamen forudsætningen for, at vi kan få den diskussion, det er dog, at fru Jette Thomsen så i hvert fald går ind i materien. I stedet for at stå og hælde vand ud af ørerne skulle hun fortælle, hvad det er, hun mener.

Jeg var ikke til det møde på Specialarbejderskolen, men det var fru Jette Thomsen, og det var forhenværende industriminister Stetter. På det møde fortalte Charles Brandborg, at der var 3.200 på venteliste på Ålborg Specialarbejderskole. Han fortalte, at regeringen havde udmeldt en besparelse på kursusugerne på 18 pct. i 1987 og i øvrigt en besparelse på skolens driftsbudgetter på 17 pct. De referater, vi har fået fra mødet, kunne næsten ikke beskrive den forargelse, de nævnte to medlemmer gav udtryk for, men at komme og sige, at der er kurser nok, når der er 3.200 på venteliste, det skal der noget af et mod til, må jeg ærlig talt sige.

(Kort bemærkning).

Jette Thomsen (KF):

Jeg må beklage, at det møde, hr. Kaj Poulsen omtaler, var jeg netop ikke til, hvorimod vi begge var til det møde, som SiD og Kvindeligt Arbejderforbund holdt i Nordjylland, og dér blev der udtalt: vi har aflyst kurser på grund af manglende tilslutning, ikke på grund af manglende bevillinger.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil så nødigt, at denne debat foregår på et forkert grundlag, og derfor tager jeg ordet igen.

Det er jo klart, at de tal, jeg har, har jeg fra Arbejdsdirektoratet, og det er de selv samme tal som dem, hr. Kaj Poulsen refererer til. Når hr. Kaj Poulsen tager den del af tallene, der går på, hvor folk går hen, når de søger uddannelse, så bør han også oplyse om den del af tallene, der går på, hvor folk kommer fra, når de søger uddannelse. Er det

[Arbejdsministeren]

f.eks. slemt, at 23 pct. af dem, der har fået uddannelsesyndelse i 1986, er fra HK-området? Er det slemt, at 20 pct. af dem, der har fået uddannelsesyndelse i 1986, er fra SiD-området?

Det er faktisk sådan, at langt de fleste af dem, der har fået ydelserne, kommer fra de traditionelle ansættelsesområder. Det synes jeg skal med som et grundlag for debatten. Jeg har så til gengæld ikke noget imod, hvis HKs og SiDs medlemmer ønsker at få en uddannelse, der giver dem et endnu bedre grundlag for at komme ind på arbejdsmarkedet end det, de har i dag. Men jeg synes, vi skal have den facet med.

Endelig må jeg sige, at det er direkte vildledning af Folketinget og offentligheden, når hr. Kaj Poulsen hævder, at der er mange folk, som vil rasle ned på 70 pct. i 1987. Lovens primære målgruppe, de, der har afsluttet første jobtilbud efter 1. juli 1985, kan tidligst gå på nedsatte dagpenge i 1988. Tilbage er der nogle i overgangsperioden, som ikke lever op til 1.040 timers reglen. De ville efter den gamle lov gå på bistandshjælp; nu fortsætter de på nedsatte dagpenge, og det er ikke i tusindvis af personer.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg var også til det møde i Nordjylland, som fru Jette Thomsen omtaler, og på det møde blev der snakket om LAMU-kurser. Det er rigtigt, at LAMU-kurserne ikke har været en succes, og det skyldes jo, at hvis man går på disse kurser, så bruger man af sin arbejdsløshedsperiode. De forlænger ikke perioden, som specialarbejderkurserne normalt gør.

Fru Jette Thomsen glemte imidlertid at sige, at det slet ikke var hoveddiskussionen. Det var den katastrofe, som de ufaglærte, der var til stede på konferencen, udtalte at de ville stå over for, når de i 1988 ville ende på nedsatte dagpenge. På det tidspunkt var der kun 6 pct., der overhovedet var startet på enten en iværksætteruddannelse eller en uddannelsesyndelse, så stemningen var, for at sige det mildt, rystende. Jeg var faktisk så rystet, som jeg aldrig har været i mit liv, over at høre de tre kvinder, der var med i den høring, og som simpelt hen ikke forventede sig mere af livet, for at sige det på den måde. Så

det er åbenbart utrolig forskelligt, hvordan man opfatter sådan en høring. For mig var det meget negativt og en meget rystende oplevelse.

Så vil folk selvfølgelig rasle ned i 1988, når der kun er, ja, nu er der vist op imod 15 pct. og ikke 6 pct., der er gået i gang. Så er der stadig væk 85 pct., der, hvis der ikke sker et eller andet, rasler ned. Jeg vil ikke skændes om, hvorvidt det bliver 85 eller 80 eller 70 pct., der rasler. Under alle omstændigheder er det fuldkommen katastrofalt.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Man er altså nødt til at skille tingene ad. Det må man gøre meget præcist, når man skal diskutere med fru Jette Thomsen.

Det er korrekt, at man har aflyst en masse LAMU-kurser. Hvis fru Jette Thomsen vil se efter i de grønne hæfter, hvad Socialdemokratiet sagde om, hvilken virkning de ville få på denne ordning, så ville hun ikke være overrasket over, at det er gået, som det er gået. Men når der er tale om at søge ind på specialarbejderskolerne for at dygtiggøre sig, for at løse flaskehalsproblemer og for at få disse mennesker uddannet osv. på de ordinære kurser, så er der ikke plads, og man skærer ned.

Så kunne jeg forstå, at ministeren blev lidt stødt over de tal, jeg kom med, men det var faktisk direktoratets tal. Jeg tog ikke fat på, hvem der fik uddannelsestilbud. Det er udmærket, at det er folk fra SiD og HK, og der er også nogle ganske få fra Kvindeligt Arbejderforbund, der får noget. Det er ganske få kvinder, der hjælpes med regeringens banebrydende sociale fremskridt.

Men det, jeg talte om, hr. minister, var ministerens svar på vores forslag, hvor ministeren sagde, at de godt 2.000 pladser ikke var på baggrund af, at man i juli og august havde haft det normale indtag på en række skoler og kurser. Det er noget, vi kan regne med fortsætter, sagde ministeren. Dertil sagde jeg så, at ministerens egen tabel fra 16. oktober i år fortæller, at det er:

- adgangsgivende eksamener og kurser: 225,
- anden del til EFG: 110,
- grundlæggende tekniske uddannelser: 299,
- videregående tekniske uddannelser: 83,

[Kaj Poulsen]

- videregående handels- og kontoruddannelser: 114,
- kortere videregående uddannelser: 166,
- særlige tilbud inden for videregående uddannelser: 10.

Alle disse uddannelser starter stort set i juli og august, og resten, små 400, hr. minister, er, hvad der har været inden for et år. Jeg synes faktisk, at ministeren skulle trække lidt af stoltheden tilbage. Der er ikke noget at være stolt af.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg har overhovedet ikke kommenteret den forventelige tilgang pr. måned i resten af året. Tværtimod har jeg igen og igen i sommerens løb i debatten fremhævet, at man kunne forvente, at i august og september, hvor uddannelserne starter, ville der komme en kraftig stigning i tilgangen, og det er lige præcis det, der er sket for så vidt angår august. Vi kan have håb om, at det også sker for september som noget ekstraordinært, og derefter tror jeg som hr. Kaj Poulsen, at der vil være en afdæmpning, indtil der kommer nye uddannelsesarter, og jeg har ikke hævdet det modsatte.

(Kort bemærkning).

Jette Thomsen (KF):

Nu skal jeg love for mit vedkommende i hvert fald at stoppe den nordjyske afdeling af diskussionen, men jeg vil godt lige sige: jeg synes også, den høring var en meget kedelig oplevelse, men det var også en styret høring uden lige.

Jeg har overhovedet ikke omtalt LAMU-kurser, for vi ved alle sammen, at der ikke er søgning nok til nogen af de kurser, men der er også blevet aflyst kurser af de andre slags.

Det går næsten igennem debatten som en selvfølge, at når man har gennemgået uddannelsesstilbud, så går man på nedsatte dagpenge. Nu går man jo altså kun på nedsatte dagpenge, hvis ikke man finder et job, og skulle man ikke finde et job med det samme og går på nedsatte dagpenge, så har man til enhver tid lov at finde et job, og så går man op på maksimumdagpenge igen.

Tørnæs (V):

Jeg har lyttet meget omhyggeligt til debatten for at finde ud af, hvad det i virkeligheden er, Socialdemokratiet ønsker med beslutningsforslaget. Der står kort og enkelt, at dagpengeydelsen efter endt uddannelsesstilbud ophæves med øjeblikkelig virkning. Så kort og præcist står det, men det betyder jo, som forholdene er i dag, at hvis der ingen forlænget dagpengeret er, så skal folk på bi-standshjælp. Det har vi dog fået nogen afklaring af, må jeg antage. Vi har fået en vis afklaring, idet det delvis, men også kun delvis, er udtrykt fra forslagsstillernes side, at det ikke lige præcis er det, man ønsker!

Jamen så skylder forslagsstillerne at fortælle her i Folketinget, hvad det så er, man vil i stedet for, når man vil have den ophævet. Hvad er det så for en sats, man vil have videreført? Og jeg vil gentage spørgsmålet: er det 26 ugers reglen, man ønsker afskaffet? Jamen så fortæl dog Folketinget og offentligheden det, hvis det er det, man ønsker!

Dog, på et vist punkt synes jeg der er kommet en vis afklaring i forhold til den gang, da vi vedtog loven, for da kritiserede jo ikke mindst Socialdemokratiet voldsomt uddannelsesstilbudet. Den omstændighed, at ledige nu kunne få en uddannelse i stedet for evindelige jobtilbud, og dette at blive holdt i en passiv situation blev kritiseret voldsomt med den begrundelse, at der slet ikke var kapacitet til rådighed i uddannelsessystemet, at det slet ikke var muligt at efterleve de intentioner.

Jeg må forstå debatten i dag således, at Socialdemokratiet nu erkender, at det er en god idé med uddannelse til ledige, at det er muligt for ledige nemmere at skaffe sig arbejde efter at have fået et uddannelsesstilbud. Det er dog trods alt et fremskridt, at Socialdemokratiet er kommet til den erkendelse.

Vi glæder os over, at der er flere og flere, der nu benytter sig af uddannelsesstilbudet. Vi glæder os også over, at der er flere og flere, der benytter sig af iværksætterydelsen. Vi synes, det er et godt tegn, og vi er glade for, at så mange, som tilfældet er, har kunnet fastholde en beskæftigelse også efter iværksætterydelsen.

Vi kan således på ingen måde medvirke til at gennemføre det foreliggende forslag.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Først vil jeg gerne sige, at fordi hr. Tørnæs ikke forstår de ting, der ligger i dette her, behøver det jo ikke at være Socialdemokratiets skyld. Vi er normalt ikke pivede i Socialdemokratiet med hensyn til at tage ansvaret, men hvad der foregår hos hr. Tørnæs, det fralægger vi os ethvert ansvar for. Det kunne jo være, det var hr. Tørnæs, der var noget i vejen med.

Hr. Tørnæs har ikke forstået den debat, der har været omkring uddannelsestilbudsordningen, hverken sidste gang vi havde den eller nu, og nu konkluderer han helt forkert om, hvad det var, Socialdemokratiet ønskede, da vi havde debatten. Hr. Tørnæs har fuldstændig glemt, at Socialdemokratiet, for forslaget blev fremsat af regeringen, havde fremsat forslag om, at de ledige skulle have mulighed for uddannelse. Det har hr. Tørnæs også glemt. For han står jo her og siger, at nu synes vi, det er en god idé, at folk skal have uddannelse.

Det har Socialdemokratiet altid syntes, men det er hr. Tørnæs og regeringspartierne og Det Radikale Venstre, der har stemt de socialdemokratiske forslag ned, når de har været behandlet. Det er hr. Tørnæs, det er Venstre og de øvrige regeringspartier, der stemte vores ændringsforslag ned, dengang vi i forbindelse med lovforslagets vedtagelse skulle have de voldsomme konsekvenser ud af lovgivningen med ændingsforslag fra S og SF. Hr. Tørnæs behøver bare at gå tilbage til, da vi behandlede disse forslag, eller også gå over i de grønne hæfter. Så kunne det jo være, at man fandt noget af undskyldningen for, at hr. Tørnæs ikke forstår så meget.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Det er jo meget godt, at hr. Kaj Poulsen står og udtrykker god vilje for at kunne medvirke til uddannelse til ledige, men den gode vilje har altså åbenbart ikke rakt så langt, at man har kunnet medvirke til at gennemføre det.

Men jeg synes stadig væk, hr. Kaj Poulsen, at der skyldes et svar fra Socialdemokratiet på, hvad man vil med dette beslutningsforslag. Hvad er det for konsekvenser, det skal få for dem, der har været på uddannelsestilbud?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Tørnæs, hvad jeg har sagt før, at det, dette forslag tager sigte på, alene er at fjerne den utryghed, der hviler over mange familiers tilværelse i øjeblikket, idet de på grund af langtidsledighed har udsigt til at komme ned på meget, meget lave understøttelsessatser i fremtiden. Det er det eneste spørgsmål, vi har taget op. Vi har ikke ønsket ved denne lejlighed at tage hele spørgsmålet op om uddannelse af ledige, herunder uddannelse af langtidsledige.

Jeg vil gerne gøre hr. Tørnæs opmærksom på, at ved lovændringen i 1982 indførte man for første gang adgang til at tage uddannelse i selve arbejdstilbudsordningen. Desværre blev den bestemmelse aldrig brugt under den nuværende regering.

I foråret 1983 fremsatte Socialdemokratiet forslag om, at der skulle indføres ret til uddannelse på fulde dagpenge i stedet for det første arbejdstilbud. Det blev i sin tid afvist af den borgerlige regering.

I foråret 1984 sagde vi, da vi behandlede spørgsmålet om uddannelsesydelse for de unge ledige, at den ordning, man lagde op til, og som vi var enige i, ikke ville komme til at fungere, hvis man kun ville udbetale dem halve dagpenge. Regeringen sagde: vi tror, det bliver et kæmpefremskridt; den skal nok komme til at fungere. Desværre viste det sig, at den ikke kom til at fungere efter hensigten.

Således også om uddannelsesdelen af den nugældende arbejdstilbudsordning for langtidsledige, hvor det er helt tydeligt, at den ikke kommer til at fungere, af pædagogiske grunde, af ressourcemæssige grunde.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Socialistisk Folkeparti er enig med Socialdemokratiet i, at vi skal have afskaffet disse satser på 70 pct. og 55 pct., for, som det er sagt tidligere heroppefra, der er faktisk tale om, at hvis folk bliver langtidsledige og går ud i det store arbejde, det jo er for den gruppe af langtidsledige at kaste sig ud i en uddannelse, og ikke umiddelbart efter kan få arbejde, så skal de straffes med at blive sat på graduerede dagpenge. Det er ikke en anstændig lovgivning, der er lavet her.

[Lilli Gyldenkilde]

Midt i, at man kan blive lidt ophidset, så kan man jo også mere sig lidt en gang imellem, når man pludselig hører borgerlige ordførere falde over hinanden og forsvare loven, som den er, når vi alle sammen godt ved, at loven slet ikke var kommet til at se sådan ud, hvis ikke det var, fordi Det Radikale Venstre var gået ind og dog havde fået en lille smule sat ind, sådan at det ikke blev så slemt, som det oprindeligt var tænkt. Det skal jeg da ikke undlade at sige, når borgerlige ordførere står her og slår ud med armene. Den lov kunne have været værre. Den blev såmænd slem nok, selv om hr. Estrup fik indflydelse på den.

Vi er som sagt enige i, at vi skal afskaffe disse sats, men havde gerne set, at der i forslaget fra Socialdemokratiet stod noget mere om, hvordan vi kom videre.

Hvordan får vi lavet et uddannelsestilbud, som duer? Det hænger jo meget sammen med, hvilken uddannelsestid de langtidsledige får. Vi ved noget om, at ca. 62 pct. i den gruppe er folk, der er gået ud af 7.-8. klasse i folkeskolen og ikke er læsetrænede på nogen som helst måde, og de har meget vanskeligt ved at gå ind i teoretiske fag. Hvis vi mener noget alvorligt med at ville give dem en chance for at komme ud på den anden side af en uddannelse og få et arbejde, jamen så skal de altså for det første »lære at læse«, altså læsetrænes. De skal tage 9. klasses afgangsprøve for overhovedet at kunne komme ind på forskellige uddannelser, der kan nytte dem noget bagefter.

Derfor er det beskæmmende, at vi ikke kan få ordentlige diskussioner om dette spørgsmål, for det, der er behov for, er jo, at vi finder ud af, om der kan laves en lov, der fungerer. Den nuværende ordning fungerer ikke. Det er ikke noget at prale med, at kun 5.000 ud af de mange, mange tusinde, som kunne få denne uddannelsesydelse og kunne gå ind i en uddannelse, er gået ind i den. Det er bestemt ikke noget at prale af. Vi kan simpelt hen ikke være det bekendt.

Jeg synes da, det er udmærket, at man siger – og det håber jeg er intentionen bag ved forslaget –: vi vil i hvert fald fjerne den utryghed, det er for disse mennesker, som hverken ved ud eller ind, at de bliver sat på graduerede dagpenge. Så må folketingsflertallet sætte sig sammen og finde ud af at lave en lov, der duer, og det bliver nødvendigvis

noget med, at vi giver uddannelsestilbud – hvis det er det, vi vil – af en 4-5 års varighed.

Der er næsten ingen uddannelser, som varer under 3 år; det er ikke ret mange i alt fald. Og hvis de folk, som jeg taler om, kommer fra 7.-8. klasse og skal have 9. klasses afgangsprøve for overhovedet at have adgang til uddannelserne, jamen så er det altså den størrelsesorden, vi må tale om, hvis vi mener, det er det, vi vil. Jeg håber, det er det, vi mener at vi vil.

Jeg ved i hvert fald, at sådanne drøftelser kan man få med Socialdemokratiet, og jeg vil da appellere til det bedste hos Det Radikale Venstre, for vi ved godt, hvilken rolle de spiller lige nu. Jeg kan så håbe, at det ikke varer så længe. Som tingene ser ud i øjeblikket, må vi i alt fald appellere til, at hvis man virkelig vil gå ud og slå sig for brystet af, at Det Radikale Venstre er dem, der gør noget for uddannelsen i dette land og Det Radikale Venstre er dem, der vil hjælpe de langtidsledige, så er tiden inde til, at vi sætter os ned og får en bred drøftelse af, hvordan får vi lavet en sådan lovgivning.

Jeg er som sagt lidt skuffet over, at Socialdemokratiet ikke har lidt flere tanker om den slags med i deres forslag, men jeg synes godt nok, de er blevet angrebet uberettiget. Det, de foreslår her, er jo bare at tage den detalje, som man ikke må kalde det, fordi detaljen betyder ualmindelig meget for nogle mennesker, men i hvert fald tage den del ud, der giver utryghed. Det synes jeg godt man kunne appellere til at vi gjorde, så folk ikke kom over på de lave sats, før de havde haft chancen for at vise, at de er med på den idé, som et borgerligt flertal herinde har lagt op til, nemlig at man uddanner sig. Men så skal man også lave det ordentligt, så de virkelig kan uddanne sig, og det har ikke været muligt ifølge den eksisterende lov.

Estrup (RV):

Et forslag kan jo have mange skavanker. Det har vi set i dag i den foregående debat, og det ser vi igen i denne debat. Forslaget kan lide af den skavank, at det ikke er gennemtænkt. Det kan også lide af den skavank, at det ikke er alvorligt ment, og det kan endelig lide af den skavank, at det hverken er gennemtænkt eller alvorligt ment.

[Estrup]

Jeg vil sige om dette forslag, at det er ikke alvorligt ment, for når man ved, at loven om uddannelsestilbud og den lovgivning, der vedrører de nedsatte dagpenge, skal til revision i denne folketingsssamling, oven i købet på grundlag af en uvildig ekspertundersøgelse, og man samtidig ved fra vores behandling i foråret 1985, at det ikke mindst var Socialdemokratiet, der ønskede en sådan behandling på grundlag af en uvildig undersøgelse, så er det ikke alvorligt ment, når man nu fremsætter et ændringsforslag vel vidende, at den er lige under opsejling.

Det andet spørgsmål, spørgsmålet om, hvorvidt forslaget er gennemtænkt, har vi til fulde fået dokumenteret i den debat, der nu har udsundet sig snart en times tid om, hvad indholdet af forslaget egentlig var.

Realiteten er, at Socialdemokratiet ikke har villet svare på, hvad man egentlig vil med forslaget. Det er selvfølgelig vældig fint at sige, at nu vil man altså tage usikkerheden fra de familier, som har langtidsledige og derfor også har en risiko for i 1988 at komme på nedsatte dagpenge. Nydeligt og pænt, men så kræver det altså et svar fra Socialdemokratiet på, om man ønsker at afskaffe eller i hvert fald midlertidigt ophæve 26 ugers reglen. Det er det svar, som Socialdemokratiet ikke ønsker at give.

Jeg vil da sige til fru Lilli Gyldenkilde, som tidligere efterlyste en seriøs debat om dette: ja, det synes jeg også. Jeg synes også, vi skulle prøve på at få noget til at fungere, men det kræver, at alle partier i Folketinget arbejder alvorligt med tingene. Det er ikke sket i dette forslag, og derfor kan vi naturligvis ikke støtte det.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Socialdemokratiet har gentagne gange, både da vi var i regering og siden i opposition, lagt forslag frem om en samlet løsning for de langtidsledige med et større indhold af uddannelse – relevant uddannelse. Vi har også lagt vore tanker om de lediges rettigheder frem, og den diskussion er vi naturligvis parat til at genoptage. Vi har hidtil ikke fået nogen indbydelse til at deltage i nogen diskussion. Det er jo hver gang fuldbyrdede kendsgerninger, vi er blevet præsenteret for

fra regeringens og Det Radikale Venstres side.

Den diskussion er vi parat til at tage i dag, i morgen, i overmorgen, den er vi parat til at tage, når undersøgelsen af, hvordan den nuværende uddannelsestilbudsordning virker, foreligger. Den virker rigtig dårligt efter vor opfattelse, men vi er selvfølgelig parat til at tage diskussionen, når undersøgelsens resultat foreligger.

Med dette forslag handler det imidlertid om det rent kontant menneskelige, nemlig at der allerede nu er et par hundrede mennesker, der er på nedsatte satser, at der i løbet af 1987 vil komme nogle flere, og at der med virkning fra 1. januar 1988 vil komme i tusindvis af mennesker først på 70 pct.-satsen og siden på 55 pct.-satsen, og det er denne trussel, vi vil fjerne.

Har vi fjernet denne trussel, kan vi tage en ordentlig diskussion om, hvordan vi ordner tingene også med hensyn til vort dagpengesystem, også med hensyn til at sikre en ordentlig tilknytning til arbejdslivet.

Vi er fortsat tilhængere af 26 ugers bestemmelsen, for nu at svare på et af hr. Estrups mange spørgsmål, men vi ønsker ikke, at denne diskussion om de dårligst stillede menneskers forhold i vort samfund skal ske på baggrund af trusler om en yderligere forringelse af deres i forvejen beskedne tilværelse, og det er det, der er sigtet med dette forslag. Det er et meget enkelt og meget menneskeligt forståeligt forslag. Det kan godt være, det slet ikke appellerer til arbejdsministeren, men det burde i hvert fald appellere til nogle af de borgerlige partier: Det Radikale Venstre, Centrum-Demokraterne og andre.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det er en kort bemærkning foranlediget af, at hr. Estrup afviste dette forslag og samtidig sagde, at vi burde kunne få en seriøs drøftelse af disse spørgsmål – sådan forstod jeg hr. Estrup. Det kan jeg besvare med, at det vil vi meget gerne være med til, men så må drøftelsen også bygge på nogle af de ting, som jeg tidligere har omtalt, nemlig at disse mennesker skal kunne få en afgangsprøve, så de kan komme ind i nogle uddannelser. Det kan tælle som en død periode i

[Lilli Gyldenkilde]

arbejdsledelsesforstand. De må mindst kunne få 3 års uddannelse og 9 måneders praktik bagefter, meget gerne i det fag, de er uddannet til, så får de en chance. Og så har de også vist igennem 3-4 år, at de vil noget, og der er ingen grund til, at de skal ned på 70 og 55 pct.-satsen, hvis ikke de får arbejde lige med det samme; tværtimod skal de opmuntres. Jeg håber, det bliver med udgangspunkt i sådanne tanker, vi kan forhandle, for det kommer vi til. Både SF og VS har lavet forslag, som egentlig godt kunne have været sammenarbejdet, men vi har bare ikke talt sammen om det - desværre, for de ligner hinanden meget.

Men jeg håber, vi kan få en seriøs drøftelse. Vi har i det mindste gjort os nogle tanker om, hvordan det kan komme til at se ud, og det håber jeg kan lægge op til, at flere vil være med til at diskutere det.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Hr. Svend Aukens indlæg bekræftede til fulde, at dette forslag ikke er alvorligt ment, for helt bevidst blandede hr. Svend Auken de 166 mennesker ind, som i øjeblikket er på nedsatte dagpenge af helt andre grunde end uddannelsesstilbudslovgivningen. Det var, hvad fru Lilli Gyldenkilde tidligere blev så indigneret over at vi bebredede Socialdemokraterne, nemlig at de blandede det ind - det gjorde hr. Svend Auken nu.

Derfor er spørgsmålene fortsat lige relevante. Hvad er det, Socialdemokratiet vil? Vil man afskaffe 55 og 70 pct.-satserne og dermed sikre, at de, der ikke får et fuldt arbejdstilbud, overgår til bistandshjælp? Og vil man derudover afskaffe eller i hvert fald suspendere 26 ugers reglen? Det har vi fortsat ikke fået svar på.

Endelig vil jeg sige til fru Lilli Gyldenkilde, at jeg hilser velkommen, at vi kan få en seriøs debat om uddannelsesstilbudsordningen, når den kommer til revision til foråret. Der synes jeg vi skal gøre et forsøg på at få ordningen til at fungere.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Hr. Estrup svang lige før pilsken over Socialdemokratiet som en streng lærer, der klan-

drer eleven for ikke at være dygtig nok. Man anede hr. Estrups undervisningserfaring i ordene. Jeg har aldrig troet, at det, at man får en dårlig karakter for den tekniske udførelse, gør, at nogle ting afvises. Hvis man er enig i indholdet på trods af en påstået teknisk dårlig udførelse, forsøger man vel at forbedre teknikken, men bevarer indholdet.

Man behøver ikke at tænke så meget og gøre det så besværligt med hensyn til, hvad Socialdemokratiet vil. Socialdemokratiet vil have 70 pct.-satsen og 55 pct.-satsen væk. Så enkelt er det, det handler ikke om andet end det. Så det, hr. Estrup skulle have svaret på, var, om man ville være med til at tage 70 pct.- og 55 pct.-satsen væk. Ikke om Socialdemokratiet har udført det her forslag med en lidt hurtig pen.

Hr. Estrup inddrager også hele tiden de dér - om det nu er 166 eller 170 mennesker. Dem handler det ikke om. De mennesker er kommet på nedsatte dagpenge, fordi de ikke har fået 1.040 timer i deres jobtilbud. Grunden til, at de ikke har fået de 1.040 timer, er selvfølgelig også, at kommunerne har ændret holdning til at sørge for at give dem tilstrækkelig mange timer for at bevare dem i dagpengesystemet. Det gjorde man tidligere, for kommunerne betaler som bekendt til bistandshjælpen. Kommunerne siger så, at nu behøver de ikke at skaffe dem timer nok, nu behøver de ikke at gøre sig umage mere. Det er en bivirkning, som denne lov har fået. Det var jo ikke den hensigt, der lå bag loven, da den blev vedtaget, det er en bivirkning. Så jeg synes ikke, en akademisk diskussion om det her har nogen som helst relevans. Det relevante er indholdet: de 70 pct. og 55 pct.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg må også sige, at jeg endnu en gang har opfattet hr. Estrup som utrolig studentikos, mens vi har diskuteret dette forslag. Hvis det er - og det forstod jeg på hr. Estrup at det er - forslaget tekniske udformning, der er problemet, så har vi jo alle sammen grund til at glæde os over, at dette kun er en førstebehandling. Så må vi jo under udvalgsbehandlingen få den teknik på plads, sådan at hr. Estrup kan få alle sine ønsker opfyldt om teknikken, så vi får gennemført et beslut-

[Kaj Poulsen]

ningsforslag, der hjælper de mennesker, som er udsat.

Hvis hr. Estrups spørgsmål gik på, om Socialdemokratiet ønsker at hjælpe mennesker, som ikke ønsker at være under arbejdsmarkedssystemet, så er svaret nej. Vi ønsker at hjælpe dem, men vi skal ikke beholde dem i arbejdsmarkedssystemet, medmindre de selv ønsker det. Men den ordening, der er i loven, betyder jo, at mennesker bliver smidt ud af arbejdsmarkedssystemet, hvis de ikke når 1.040 timers arbejde, selv hvis ansvaret for, at de ikke når det, ikke kan pålægges og tilregnes den enkelte arbejdsløse. Derfor er der altså mennesker, der er kommet i en ulykkelig situation på denne baggrund. Men er der andre, som ikke ønsker at være under arbejdsmarkedssystemet, jamen så skal de ud. Det, vi vil med dette forslag, er, at langtidsledige skal kunne tage en uddannelse, mens de får understøttelse, uden tab af krav på jobtilbud og dermed af dagpenge.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.55.

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Kofod-Svendens (KRF):

Jeg vil begynde med at sige, hvad der er hovedsigtet med den lovgivning, som blev vedtaget, og som der er kommet nyt forslag om, der nu debatteres, nemlig at vi får givet en kompetencegivende uddannelse, medens man oppebærer dagpenge. Dette hovedsigte mener jeg ikke må glemmes i alt det, der er sagt i formiddagens løb.

Så vil jeg dertil sige, at når man kommer med et nyt lovforslag, kan det være klogt at tage det op og se, om det kan blive endnu bedre. Det står jo faktisk i loven, at den skal op til revision i denne folketingsssamling. For at kunne foretage en revision på det bedst mulige grundlag skal der foretages en uvildig undersøgelse, og når undersøgelsen foreligger, skal loven underkastes en revision. Når man er klar over, at det forholder sig sådan,

har jeg lidt vanskeligt ved at forstå, at vi netop nu får et beslutningsforslag fra Socialdemokratiets side.

Jeg bemærkede, at hr. Svend Auken sagde, det er uddannelsessatser i fremtiden. Jamen inden denne fremtid bliver virkelighed, så har vi jo den uvildige undersøgelse, og så er vi gået ind i revisionen af loven.

Jeg bemærkede med tilfredshed, at fru Lilli Gyldenkilde sagde, at loven kunne være meget værre; det vil sige, at fru Lilli Gyldenkilde også indrømmer, at der er væsentlige ansatser i denne lov. Er det så ikke rimeligt at få en grundig undersøgelse og se, hvordan den skal gøres bedre – det er måske dér eller dér eller dér, lad os alle sammen se på det – det er mit partis grundholdning. Vi vil meget gerne kigge på denne lov, men vi gør det først, når undersøgelsen foreligger.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg skal kort til hr. Kofod-Svendens sige, at når hr. Kofod-Svendens siger, at hensigten med loven om jobtilbud var at give folk en kompetencegivende uddannelse, så skal hr. Kofod-Svendens altså tage fat på sine regeringspartnere, for det, man har oprettet for at løse de store og tunge problemer på kvindearbejdsledsløshedssiden, de ufaglærte osv., er LAMU-kurser, og der er intet kompetencegivende i dem.

Derudover vil jeg sige til alle hr. Kofod-Svendens undskyldninger om, hvorfor det her forslag ikke skulle være fremsat, at samtlige arbejdsmarkedsnævne i dette land har lavet undersøgelser, og samtlige undersøgelser viser, at loven ikke opfylder nogen af de ønsker, forslagsstillerne og flertallet i denne sal havde, da de gennemførte den. Og nu bliver man ved med at ville have undersøgelser. Udgangspunktet, det, man kender, er nok til, at vi burde fjerne det, der er ondt i denne lov. Det, der er ondt, det, der giver folk usikkerheden, det, der udstøder folk fra fællesskabet i samfundet, det burde man altså have taget fat på, og det er det, forslaget drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendens (KRF):

[Kofod-Svendsen]

Denne korte replik skal være, at der er foretaget undersøgelser i det ene og det andet amt; det er da ikke i modsætning til, at der foretages en samlet uvildig undersøgelse. Og når hr. Kaj Poulsen siger, det vil gøre ondt, tænker hr. Kaj Poulsen jo på det, der vil kunne indtræffe den 1. januar 1988, hvis der ingen revision sker. Men lad os nu få den sammenfattende vurdering, og lad os så tage revisionen; det mener jeg er den rigtige rækkefølge.

Bollmann (CD):

Jeg vil egentlig kun sige, at jeg er meget enig med den foregående taler. Når nu der er sat undersøgelser i gang, så vil det være fornuftigt at vente. Jeg lagde mærke til, at både fru Lilli Gyldenkilde og andre sagde, at man gerne vil have et seriøst arbejde, men jeg tror ikke, man kan få et seriøst arbejde, før de undersøgelser er afsluttet. Jeg vil gerne spørge, hvilke af ordførerne der egentlig ved, i hvor stort omfang der er behov for en revision på nuværende tidspunkt. Så derfor må jeg også sige, at vi fra CDs side ikke i dag kan støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Hr. Bollmann spørger, hvem der ved, at der er brug for en revision. Det ved vi alle sammen, for der står i loven, at det skal der til. Vi ved noget om, hvem der er gået ind på uddannelser, vi ved, hvor mange der er gået ind, vi kender også nogle tal for, hvor mange der kunne være gået ind, og alt i alt er der vel ikke nogen, der kan være i tvivl om, at denne lov har været en fiasko. Man behøver ikke at vente, for ethvert barn kan læse den ene gang efter den anden i avisskriverier, i de undersøgelser, i de spørgsmål, der stilles, og som arbejdsministeren svarer på, at det er en fiasko.

Men jeg vil godt sige, at selv om vi skal have undersøgt og revideret ikke mindst uddannelsessiden i det her, så behøvedes der ikke ret mange undersøgelser for at afskaffe 70 og 55 pct.-sætterne, for enhver med bare en smule fornuft ville jo kunne finde ud af, at det er satsen, som man simpelt hen ikke kan være bekendt at byde folk. Så den del af forslaget, som handler om det, kunne vi for

den sags skyld godt sige ja til nu uden at få flere undersøgelser på bordet.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg vil også starte med at præcisere, at det, Socialdemokratiets folketingsbeslutning handler om, er at afskaffe de lave satsen, 70 pct.- og 55 pct.-satsen. Socialdemokratiet anfægter ikke, at folk skal kunne uddanne sig i en arbejdsløshedsperiode. Man anfægter slet ikke, at det er en god ting. Man anfægter kort sagt slet ikke, at der er behov for at udvide de muligheder, folk har i en arbejdsløshedsperiode. Hvor langt vi så i virkeligheden vil gå, kan vi diskutere en dag, når vi skal diskutere uddannelsessiden mere grundigt.

Men da arbejdsministerens afslag meget drejede sig om uddannelsessiden, vil jeg alligevel sige nogle ord om den. Jeg mener, det er meget svært for arbejdsministeren at tilbagevise, at ordningen med uddannelsesydelse har været en fiasko, selv om ministeren forsøger sit bedste. Da ordningen havde været i gang i 9 måneder, var kun 6 pct. af medlemmerne inklusive overgangspersonerne i gang med en uddannelse eller havde fået iværksættedydelse.

Det er rigtigt, at ved sidste opgørelse efter august måned var tallet steget. Det var steget, og det var også steget forholdsvis meget i forhold til de 6 pct., men det var på ingen måde steget så meget, at man kan nå ordet »succes« på nogen som helst måde. Så vidt jeg husker, var det steget, så det nærmede sig noget med 15 pct. – hvis det ikke er en overdrivelse. Nu har jeg i alt fald ikke sagt for lidt, måske endda for meget. Og så skal det med ind i billedet, at man efter august måned var over det tidspunkt, hvor uddannelsesinstitutionerne var startet, og derfor var folk, som var kommet ind på uddannelsesinstitutionerne, talt med.

Så forventer ministeren godt nok, at der resten af året vil være en stigning, så folk løbende kommer ind i en uddannelsesydelse eller iværksættedydelse. Jeg tror, at når september er gået, vil der være kommet lidt flere ind, men så tror jeg altså også at det er slut. Og tiden løber. Problemet er, at tiden løber, og de mennesker, som måtte komme ind i et uddannelsesforløb meget sent på året, er jo de mennesker, der så kommer på nedsatte dagpenge. Måske får de nedsatte dagpenge i

[Elisabeth Bruun Olesen]

et uddannelsesforløb, men de æder op af den periode, hvor de får de fulde dagpenge. Ministeren har på talrige spørgsmål fra mig ikke villet svare på, hvad man vil gøre med dem. Man har bare sagt, at loven er sådan og sådan, og er ikke gået ind i essensen af det: hvad gør man ved de mennesker, der får påbegyndt en uddannelsesydelse på et så sent tidspunkt af deres forløb, at de kommer på nedsatte dagpenge, mens de tager uddannelsen, måske fordi de ikke har kunnet komme ind på en uddannelse før meget sent? Det er et enormt hul, der er i loven.

Det er også bemærkelsesværdigt, at det er dem, der i forvejen har en uddannelse, der benytter sig mest af tilbuddet, mens de ufaglærte endnu en gang bliver tabere med udsigten til de nedsatte dagpenge.

Jeg har været inde på, at det er totalt forfæjlet at afslutte et tilbud om uddannelse med en straf. Hvorfor skal den sanktionsbestemelse være der? Hvorfor er vi ikke nået så langt, at vi kan sige, at tidligere tiders holdning til arbejdsløshed nu er erstattet af et mere positivt forhold til, at man kan uddannes i en arbejdsløshedsperiode uden straf? Straffen kan kun opfattes, som om man ønsker, at de mennesker, fordi samfundet ikke har haft brug for dem, skal leve resten af deres liv på en 55 pct.-sats, og det er 57.000 kr. om året, og det kan man altså ikke leve af.

VS går ind for uddannelse, efteruddannelse og omskoling, men vi ønsker de absolut bedste betingelser i forbindelse med det. Derfor medvirker vi meget gerne, som jeg har sagt flere gange, til at fjerne reglerne om nedsatte dagpenge.

Vi ville gerne sikre mulighed for efter- og videreuddannelse allerede på et tidligere tidspunkt i arbejdsløshedsperioden, og derfor har vi også fremsat et forslag om, at man allerede, når man bliver arbejdsløs, skal kunne gå ind i en uddannelse, og at den uddannelse tæller som død periode, og at man genindfører retten til arbejdstilbud, ikke fordi vi har været begejstrede for arbejdstilbudsloven, men så længe 26 ugers reglen eksisterer i det her samfund, er den en nødvendighed.

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne sige tak til SFs og VS' ordførere for støtten til forslaget. Jeg vil også sige

tak til de borgerlige ordførere – ikke arbejdsministeren, men de borgerlige ordførere – som indirekte erkendte, at der er alvorlige menneskelige problemer ved den ordning, der er i øjeblikket, og som jo kan betyde, at mange tusinde mennesker fra 1. januar 1988 kommer ned på meget lave understøttelsessatser, hvis ikke vi fra folketingets side griber ind og fjerner nogle uretfærdigt lave satser i ordningen.

Vi har fra Socialdemokratiets side ønsket, at denne trussel mod mennesker blev fjernet så tidligt som muligt i folketingsåret, sådan at vi uden denne trussel kunne diskutere, hvordan vi mere effektivt kunne tilrettelægge en ordning for de langtidsledige. Det mål opgiver vi naturligvis ikke, selv om det i dag ikke er muligt at skabe flertal for forslaget. Vi vil i den offentlige debat og selvfølgelig i udvalgsarbejdet forfølge det mål, vi har sat os, nemlig at fjerne truslen mod de langtidsledige.

Flere ordførere har været inde på den betragtning, at dette forslags fremsættelse skete alt for tidligt, ud fra argumentet om, at der på et senere tidspunkt skal være en forhandling om revision af loven på basis af undersøgelser, der er igangsat. Jeg vil gerne gøre disse ordførere opmærksomme på, at disse undersøgelser jo ikke beskæftiger sig med, om det er rimeligt, at folk skal ned på 57.000 kr. om året. De beskæftiger sig alene med, om den nuværende ordning har fungeret efter hensigten, om det faktisk er lykkedes at bringe de mange langtidsledige ind i en uddannelse, der kan give dem varig tilknytning til arbejdslivet, som kan føre til, at de kommer ind på løfterige beskæftigelsesområder, osv. Det er det, disse undersøgelser vedrører. De vedrører ikke spørgsmålet, om det er rimeligt med 57.000 kr. om året. Vores forslag i dag derimod vedrører dette spørgsmål, som man ikke behøver nogen videnskabelig undersøgelse for at få belyst. Man kan nøjes med at tage en indkøbsvogn og køre ned i den lokale brugs og se, hvad varerne koster på hylderne, og derefter forhøre sig om, hvad huslejen er i dette land, for at finde ud af, at 57.000 kr. for et menneske, det kan man altså simpelt hen ikke med de beskæftigelsesregler osv., der i øvrigt er gældende for disse grupper, klare sig med.

Vi fortsætter kampen i udvalget og i den offentlige debat for at få fjernet denne trus-

[Svend Auken]

sel, og jeg er overbevist om, at jo nærmere vi kommer til det tidspunkt, da tusindvis af mennesker skal ned på den nedsatte sats, jo større vil de politiske muligheder være for at få det ændret. Og i hvert fald håber jeg, at det efter næste folketingsvalg vil være sådan, at en af de første handlinger, et nyt folketingsflertal kan foretage, er at fjerne denne trussel.

Men egentlig er det i forhold til disse grupper, som er de mest udsatte grupper på arbejdsmarkedet, en stor skam, at Folketinget ikke allerede i dag kan fjerne truslen mod deres levestandard, mod deres tilværelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 5:

Forslag til folketingsbeslutning om regulering af efterløns- og dagpengesatser samt afskaffelse af 70 pct.-satsen i efterlønsordningen.

Af Svend Auken (S) m.fl.

(Fremsat 7/10 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Det er jo så tredje blad i overbudsblomsten fra Socialdemokratiet. Dette er et, der virkelig koster mange penge. Man skal have en 10 pct.s regulering af dagpengesatserne såvel for de syge som for de arbejdsløse den 1. januar 1987. Man skal have reguleret efterløn og dimittendsats tilsvarende. Man kan

ikke tage det forslag som andet end udtryk for, at forslagsstillerne omkostningsfrit ønsker at markere deres gode hensigter over for disse grupper. Og så forventer de formodentlig ikke, at der kommer noget som helst ud af det hele, for Folketinget skal jo under alle omstændigheder på et senere tidspunkt tage stilling til, hvad der skal ske med ydelserne, inden de midlertidige love udløber, inden den 1. oktober 1987. Hvis det er det, der skal til for at få Socialdemokraterne til at tage forslaget tilbage, har regeringen jo bebudet, at der kommer lovforslag om de fremtidige reguleringer. Det sagde vi i foråret, og det sagde vi i åbningstalen.

Forslagsstillerne har selv regnet på forslaget, og det vil betyde en lille merudgift til dagpenge og efterløn på ca. 3½ mia. kr. De skal ifølge forslagsstillerne finansieres dels ved, at tilskuddet til arbejdsgiverne til betaling af arbejdsmarkedsbidragene fjernes, og dels ved, at medlems- og arbejdsgiverbidragene til arbejdsløshedsforsikring tilpasses den nye dagpengesats allerede fra 1. januar 1987. Der er altså tale om en betydelig belastning både af lønmodtagernes budgetter og af virksomhedernes omkostningsniveau.

Som bekendt blev tilskuddet til arbejdsgivernes betaling af arbejdsmarkedsbidragene indført for at styrke virksomhedernes konkurrenceevne, og i en tid, hvor det af hensyn til landets økonomi er nødvendigt at fastholde og forbedre konkurrenceevnen over for udlandet, forekommer forslaget aldeles urealistisk. Og hertil kommer så det, som i et tidligere forslag i dag var et problem: ifølge det socialdemokratiske forslag skal nu arbejdsløshedskassemedlemmernes bidrag forhøjes med 10 pct. Det må jeg da formode at SF og fru Lilli Gyldenkilde er imod i konsekvens af deres synspunkt tidligere i dag.

Regeringen kan ikke gå ind hverken for 10 pct.s reguleringen eller forslaget om de to årlige reguleringer, men vi kommer, som jeg lige har nævnt, med vort eget forslag til regulering af alle disse satser for overførselsindkomst i den nærmeste fremtid.

Og nu har jeg tænkt mig at stille et spørgsmål til hr. Svend Auken, som godt nok indebærer risiko for, at hr. Svend Auken vil beskylde mig for, at jeg vil vildlede offentligheden. Jeg vil gerne oplyse hr. Svend Auken om manglerne i det forslag, han har fremsat, for jeg tillader mig at tro, at det er en man-